

**»Mladi za napredek Maribora 2021«
38. srečanje**

Samo za knjigoljubce

Raziskovalno področje: Književnost

Raziskovalna naloga

Avtor: EVA LUKMAN
Mentor: MATEJA BARBARIČ
Šola: OŠ BORCEV ZA SEVERNO MEJO MARIBOR
Število točk: 158/170

Maribor, 2021

**»Mladi za napredek Maribora 2021«
38. srečanje**

Samo za knjigoljubce

Raziskovalno področje: Književnost

Raziskovalna naloga

Maribor, 2021

Kazalo

Povzetek.....	2
1 UVOD.....	3
1.1 Predstavitev raziskovalnega problema	3
1.2 Namen in cilj raziskovalne naloge	3
1.3 Hipoteze	4
1.4 Metodologija dela	4
1.5 Predvidena nova spoznanja	4
2 TEORETIČNI DEL.....	5
2.1 Od malčka poslušalčka do odraslega bralca	5
2.2 Motivacija za branje	9
2.3 Koristi branja v digitalnem času	10
2.4 Načini branja.....	13
2.5 Kako prepoznati dobrega bralca	14
2.6 Pomen bralne pismenosti	15
3 EMPIRIČNI DEL	16
3.1 Rezultati ankete	16
3.2 Izvajanje dejavnosti za spodbujanje branja na šoli.....	23
4 SKLEP	27
4.1 Vrednotenje hipotez.....	27
4.2 Družbena odgovornost	28
5 VIRI:.....	29

Povzetek

Branje je ključnega pomena ne le za otroški razvoj, vpliv ima tudi na kasnejše življenje odraslega. Ljudje, ki berejo, so med seboj bolj povezani in srečnejši, zato sem se odločila raziskati, kako pri mladih vzbuditi in obdržati zanimanje za branje.

Namen raziskovalne naloge je s preučevanjem pisnih virov raziskati dejavnike, ki so ključnega pomena za pridobitev vseživljenjskih bralcev. Raziskala bom tudi, kako prepoznamo dobrega bralca oz. katere so lastnosti le-tega. Zanima me, zakaj v digitalnem času, ko imamo na razpolago veliko različnih medijev, še sploh vztrajati pri branju tiskanih knjig. S pomočjo anketnega vprašalnika bom na začetku preverila, kako pogosto učenci naše šole posegajo po literarnih delih, po katerih kriterijih izberejo neko delo, kakšne izkušnje z branjem prinašajo od doma ... Nato bom predlagala in izvedla nekaj dejavnosti za povečanje motivacije za branje. Pričakujem, da bodo moji predlogi spodbudili učence k pogostejšemu branju, da bodo notranje motivirani, kajti branje dobro vpliva na njihov intelektualni, čustveni in socialni razvoj ter spodbuja govor, domišljijo in radovednost.

»Če želite, da bi bili vaši otroci bistri,
jim pripovedujte pravljice.
Če želite, da bi bili izjemno bistri,
jim pripovedujte več pravljic.« (Albert Einstein)

1 UVOD

1.1 Predstavitev raziskovalnega problema

Kot učenka 7. r. opažam, da večina sošolcev v mojem razredu ne bere rada, s čimer pa se ne morem strinjati, saj sama v branju uživam. Pritegnejo me različni svetovi, ki dajo moji domišljiji prosto pot in jih z veseljem vedno znova odkrivam. Uživam v samoti s knjigo, ko se enkrat smejim, spet drugič jočem in trepetam za usodo svojih knjižnih junakov.

Kljub temu da nas učiteljice slovenskega jezika nenehno seznanjajo s koristmi branja, pa velika večina učencev pogosto posega le po obveznih čtivih oz. literaturi, ki je predpisana za domače branje. In to kljub temu da potekajo na šolah različni bralni projekti in bralne dejavnosti, kot so: bralna značka, projekt Rastem s knjigo, Cankarjevo tekmovanje, mednarodni mesec branja, noč branja, naj bralec ...

Kaj vpliva na to, da nekdo postane vseživljenjski bralec? Kaj moje sovrstnike in ostale mladostnike pritegne, da berejo? Zakaj drugi ne berejo radi? Na ta in ostala vprašanja bom poskušala najti odgovore s svojo raziskovalno nalogo.

1.2 Namen in cilj raziskovalne naloge

Namen moje raziskovalne naloge je s pomočjo literature raziskati, kaj oz. kateri dejavniki vplivajo na otrokovo zgodnjo izkušnjo z branjem, kako le-te ohranjajo otrokovo zanimanje za branje tudi v kasnejšem življenjskem obdobju. Sprašujem se, čemu ostati zvest bralec/bralka tudi v digitalnem času, ko informacije pridobivamo z različnih medijev. V nalogi predstavim lastnosti dobrega bralca in načine branja ter vpliv branja na bralno pismenost ter sam pomen le-te. Preveriti želim, kakšno je mnenje učencev naše šole o branju.

Cilj raziskovalne naloge je z določenimi dejavnostmi, ki vključujejo branje, pri sošolcih in ostalih učencih šole vzbuditi večji interes za branje.

1.3 Hipoteze

V nalogi preverjam naslednje hipoteze:

1. Dekleta berejo rajši kot fantje.
2. Otroci, katerih starši so jim zgodnjem otroštvu brali knjige, tudi sami radi berejo.
3. Otroci, katerih starši radi in pogosto berejo, berejo tudi sami radi.
4. Otroci, ki so v domačem okolju obkroženi s knjigami, tudi sami rajši posegajo po njih.

1.4 Metodologija dela

Moje delo najprej temelji na pisnih virih, in sicer sem s pomočjo le-teh raziskala, kateri dejavniki vplivajo na razvoj in ohranjanje ljubezni do branja, kako branje vpliva na vsesplošen razvoj otroka, katere koristi prinaša. Iskala sem odgovor na vprašanje, kakšen je dober bralec.

S pomočjo ankete sem preverila, kaj menijo o branju učenci naše šole, koliko učencev je rednih bralcev in kakšne izkušnje imajo z branjem. Nato sem preverila, ali se je odstotek bralcev s pomočjo bralnih aktivnosti, ki sem jih ponudila, kaj povečal oz. ali sem pritegnila k branju tudi kakšnega nebralca. Sklepe sem pridobila na podlagi št. sodelujočih v mojih dejavnostih in njihovem mnenju.

Načrtovala sem naslednje dejavnosti za spodbujanje branja:

- a) spodbudne misli o branju v vsaki učilnici,
- b) plakati z naslovi del, ki jih učenci tekom šolskega leta preberejo,
- c) knjiga podajanka,
- d) knjižni klub,
- e) tedensko branje učencem prvega razreda.

1.5 Predvidena nova spoznanja

Predvidevam, da bom s pomočjo pisnih virov spoznala, kako pridobiti vseživljenjskega bralca.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 Od malčka poslušalčka do odraslega bralca

Otrok doživlja in spoznava svet skozi bližnje odrasle. Tako pridobiva izkušnje, ki ga izoblikujejo kasneje v življenju. Ena izmed dejavnosti je tudi branje, ki ima velik vpliv na razvoj človeka. Kadar govorimo o branju otrok, moramo omeniti, da vpliva na razvoj njegovih jezikovnih sposobnosti, razvija kreativnost, domišljijo, empatijo ter nenazadnje vpliva tudi na to, kako uspešen je človek kasneje v življenju. Razvijanje in spodbujanje pismenosti se začne že v družini, kjer starši postanejo otrokovi prvi učitelji ter bralni zgled. Starši predšolske otroke uvedejo v svet tiskane besede skozi različne dejavnosti v vsakdanjih situacijah. Sem ne spada le glasno branje pravljic in druge literature, pogovor ob knjigi, temveč tudi branje različnih znakov v okolju, sestavljanje različnih seznamov, obisk trgovine, sprehod po ulici ... »Spodbude staršev v veliki meri izhajajo iz njihovih lastnih družinskih izkušenj, kaže pa se, da se raven pismenosti ter bralna kultura prenašata medgeneracijsko.« (Knaflič, str. 6, 2009)

Kasneje se temu pridružijo še ostale organizacije, kot so vrtec, šola, knjižnica ...

V sklopu projekta v Objemu besed (Haramija, 2017) so nastale smernice modela družinske pismenosti, ki jih bom povzela v nadaljevanju. Smernice se sicer nanašajo na delo oz. branje z vrtčevskimi otroki, vendar se v tem zgodnjem otroškem obdobju postavljajo temelji kasnejše bralne pismenosti, zato se mi zdi pomembno, da jih omenim tudi tukaj. Še prej pa pojasnilo, kaj je družinska pismenost. Sodelujoči v projektu jo razumejo kot »del bralne pismenosti, ki vključuje medgeneracijsko branje na vseh področjih dejavnosti (jezik, umetnost, družba, narava, matematika, gibanje) ter na vseh področjih otrokovega razvoja (kognitivnem, socialnem, čustvenem, estetskem, moralno-etičnem in motivacijskem področju).« (Haramija, str. 2, 2017) Gre za razne dejavnosti znotraj družine, ko obenem sodelujejo in se skupaj učijo različne generacije, pri čemer je družinska pismenost mišljena kot temelj bralne pismenosti (zato jo tukaj tudi omenjam). Se pravi pojmujejo jo »kot vsako dejavnost, pri kateri družinski člani uporabljajo bralne, pisne in računske spretnosti v družinski skupnosti v vsakdanjem življenju. Vključuje pa tudi bralno kulturo in navade, povezane s pismenostjo.« (Haramija, str. 1, 2017) Smernice modela družinske pismenosti v nadaljevanju opredeljujejo pojem bralne pismenosti. Le-ta ni razumljena le kot branje besedila, temveč zajema prepletanje jezikovnih in

nejezikovnih znakov od slik, tabel, do fotografij, risb itd. Poudarjajo tri dejavnike razvoja veččin zgodnje pismenosti pri predšolskem otroku, kar poudarja tudi Mednarodna federacija knjižničnih združenj: obkroženost z bralnim gradivom, branje otroku in model odraslega, ki bere. (v IFLA 2006, v Haramija, 2017)

Pomembno je, da v družinah, kjer želijo otroku približati branje, odrasli berejo. Prav tako ne smemo pozabiti na »domačo knjižnico« oz. kotiček, ki naj vsebuje knjige tako za otroke kot odrasle. Biti pa mora na dosegu rok. Potrebno je, da otroci vidijo tudi lastne starše, ki z užitkom berejo.

V nadaljevanju se smernice modela družinske pismenosti lotevajo vprašanja, kako izbrati kakovostne knjige, ki spodbujajo pridobivanje besednega zaklada. Le-te naj premorejo »spoznavno, etično, estetsko vrednost in kakovostno slikovno gradivo.« (Haramija, str. 3, 2017) Pomembno je paziti na razmerje med tujimi in domačimi avtorji, in sicer damo prednost slovenskim. Zajeti je potrebno tudi pomembna kanonska besedila oz. literaturo različnih literarnozgodovinskih obdobj (npr. Piko Nogavičko, Rdečo kapico, mačka Murija ...), hkrati pa se vključijo tudi sodobna dela, ki jih priporočajo otroške knjižnice ter bralna značka. Kadar gre za vrtčevske otroke, mora biti gradivo primerno tudi po dolžini besedila in obliki knjige – slikanica, ilustrirana knjiga.

Nadaljnje se priporoča vključitev ustreznega razmerja med literarnimi in informativnimi, t. j. poučnimi knjigami in otroško literaturo. Literarna besedila ne glede na vrsto in zvrst naj razvijajo »odnos do soljudi, domišljijo, občutljivost, ustvarjalnost, predstave o svetu ipd.« (Haramija, str. 3, 2017) Medtem poučna besedila delimo na različna strokovna področja, npr. naravoslovje, družboslovje, umetnost. Gre za besedila, ki odgovarjajo na vprašanja o svetu, ki se nam porajajo – kako deluje telo, živijo živali, kako nekaj nastane in deluje ...

Kadar govorimo o glasnem branju otroku, ločimo profesionalne bralce, ki z branjem sledijo zastavljenim ciljem (kot so doživljanje, sprejemanje, razumevanje besedila in odzivanje nanj), le-te predstavljajo pedagoški delavci in knjižničarji, ter neprofesionalne bralce, ki jih predstavljajo starši in stari starši ter ostali, ki so v stiku z otrokom. Namen neprofesionalnega bralca pa je preživljanje časa z otrokom in vzpostavljanje pozitivnega čustvenega odnosa z njim. Enakega mnenja so tudi drugi avtorji, ki se strinjajo, da je potrebno, da otrok postane ljubitelj literature oz. zapisane besede, da starši v njegovi zgodnji mladosti že pred vstopom v šolo prevzamejo vlogo bralca in pripovedovalca, saj s svojim odnosom in zgledom do branja

vplivajo na njegov kasnejši odnos do branja. »Otroku pomeni poslušanje branja knjige tudi bližino staršev in skupno opravljanje neke dejavnosti. Skupne dejavnosti otroku ustvarjajo občutek večje povezanosti in varnosti.« (Knaflič, str. 34, 2003)

Tako bi naj skupno glasno branje, pa naj gre za slikanico v najzgodnejši mladosti otroka ali pravljico kasneje, pomenilo nek ritual, ki po smernicah naj poteka vsak dan, in sicer do 30 minut glede na starost otroka in njegovo ohranjanje pozornosti. Marjanovič Umek in Zupančič (str. 26, 2003) rituale poimenujeta kot »oblike socialnega vedenja, ki se ob določenih priložnostih znova in na enak način ponavljajo, obenem pa imajo poudarjene, izstopajoče značilnosti.« Pri branju je seveda pomembno, da je podano na način, ki otroku vzbudi pozitivno izkušnjo. S tem vpliva na njegov govorni, pa tudi miselni, čustveni in socialni razvoj. Poslušanje branja otroku ljube osebe otroka sprosti, kar posledično vpliva na njegovo doživljanje besedila. Otrok pusti domišljiji prosto pot, pri tem pa ustvarja nove povezave, ki so pomembne za poznejše razumevanje kompleksnejših besedil in lastno tvorjenje besedil.

Rezultati programov družinske pismenosti so vidni na različnih ravneh in pri različnih ciljnih skupinah: otrocih, starših, družinah in družbi. Navajam jih v nadaljevanju (Haramija, str. 10-12, 2017, v Padak in Rasinski 2003)

1. Učinki programov družinske pismenosti pri otrocih:
 - a) Izboljšajo se dosežki otrok.
 - b) Otroci bolj redno obiskujejo šolo in več jih zaključi želeno izobraževanje.
 - c) Izboljša se splošna poučenost otrok.
 - d) Otroci hitreje napredujejo pri razvoju govora.
 - e) Izboljša se branje otrok in motivacija za branje.
 - f) Izboljša se besedišče otrok.
 - g) Izboljša se glasovno zavedanje in prepoznavanje glasov.
 - h) Izboljša se otrokovo razumevanje prebranega.
 - i) Izboljša se otrokovo pisanje.
 - j) Izboljšajo se dosežki otrok pri matematiki in naravoslovju.
 - k) Izboljšajo se otrokov odnos do izobraževanja, otrokova samopodoba in socialne veščine.
2. Učinki pri starših:

- a) Starši vztrajajo v programih dužinske pismenosti dlje časa.
 - b) Izboljšajo se stališča staršev do izobraževanja.
 - c) Izboljša se branje staršev.
 - d) Pri starših se izboljšajo sposobnosti pisanja.
 - e) Izboljša se znanje matematike in naravoslovja pri starših.
 - f) Izboljša se znanje staršev o otrokovem razvoju in poznavanje mnenj drugih staršev.
 - g) Poveča se samozagovornišтво staršev in samozavedanje.
 - h) Poveča se zadovoljstvo staršev pri delu in celo položaj v službi.
3. Učinki programov družinske pismenosti pri družinah:
- a) Družine višje vrednotijo izobraževanje.
 - b) Družine se bolj vključujejo v dejavnosti v šoli, vtrcu.
 - c) Družine se čustveno zbližajo.
 - d) Člani družine več berejo in so pogosteje vključeni v bralne aktivnosti.
 - e) Družine vzpostavljajo temelje za vseživljenjsko učenje.
4. Programi družinske pismenosti so tudi družbeno koristni, saj se ukvarjajo z naslednjimi družbenimi problemi:
- a) Nizki učni dosežki in visoka stopnja osipa.
 - b) Najstniško starševstvo.
 - c) Brezposelnost in socialno varstvo.
 - d) Nasilje v družini in lokalnih okoljih.
 - e) Zdravstvene težave.

Močan vpliv pismenosti staršev na raven pismenosti otrok, ki je razviden iz raziskovalnih ugotovitev, kaže, da se določena raven pismenosti medgeneracijsko ohranja znotraj družine ter da šola v povprečju v majhni meri nadoknadi primanjkljaje na področju pismenosti, ki izvirajo iz družine. (Knaflič, str. 42, 2002, v Haramija b. d.)

Vrtci so prva institucija, ki z različnimi projekti in dejavnostmi spodbuja branje v predšolskem času. Otroci lahko sodelujejo v predšolski bralni znački, posegajo po knjigah, ki so v knjižnem kotičku v igralnici. Vzgojiteljice spodbujajo branje z obiskom knjižnic, z bralnim nahrbtnikom, ki ga otroci nesejo domov in dopolnijo z zapiski o prebranem delu ali ilustrirajo. Vzpodbujajo

starše, da otroke vpišejo v knjižnico in si tam izposojajo knjige, organizirajo pravljíčne minute s knjižničarkami, izvajajo posebne aktivnosti, kot je branje pod krošnjami, noč knjige, literarna čajanka, kulturni teden v vrtcu ter povezujejo književnost z drugimi umetnostmi (npr. razstava ilustracij otrok na podlagi prebranih književnih del). (Haramija, b. d.)

Delo vrtcev nadaljujejo šole, ki se prav tako z različnimi dejavnostmi trudijo spodbujati branje. Raziskave kažejo, da učenci na razredni stopnji še posegajo po knjigah, medtem ko to na predmetni stopnji čedalje bolj upada. Šole na tem področju ponujajo različne dejavnosti, in sicer lahko sodelujemo v bralni znački, tekmujemo za naj bralca, v sklopu projekta Rastem s knjigo prejmemo sedmošolci delo domačega avtorja. Na šoli poteka noč branja. Pri urah slovenščine smo poleg obveznih besedil deležni branja učiteljic tudi novejših mladinskih del. Šolske knjižnice ne obiščemo le zaradi izposoje knjig, temveč preživimo tam tudi marsikatero uro pri pouku slovenščine.

Knjižnica je naslednja institucija, ki spodbuja bralno kulturo. Kot šole in vrtci tudi knjižnice organizirajo različne dejavnosti, ki spodbujajo branje – razne pravljíčne ure v knjižnici, priporočilni seznam knjig, bibliobus ...

2.2 Motivacija za branje

Kaj je tisto, kar nas spodbudi nekatere učence, da posežemo po določeni knjigi? Kaj nas pripravi do tega, da začnemo brati? Zakaj nekateri vztrajamo pri branju, medtem ko je drugim branje prava muka? Cilj učiteljev je seveda vzpodbuditi v nas željo po branju in vztrajanje pri tem dolgoročno. Da opravimo kakršnokoli delo, ne le da beremo, je potrebna motivacija. Beseda motivacija izhaja iz latinščine in pomeni gibanje. Človek z neko aktivnostjo teži k temu, da doseže zadani cilj. Kako pa razumemo bralno motivacijo?

»V šoli bralno motivacijo pojmuje kot del bralne učinkovitosti in jo opredeljujemo kot skupek delovanja kognitivnih, metakognitivnih in motivacijskih dejavnikov, ki se odražajo v branju posameznika.« (Pečjak, Bucik, Gradišar in Peklaj, str. 7, 2006)

Poznamo notranjo in zunanjo motivacijo. Pomembnejša je notranja motivacija. Zanja je značilno, da izhaja iz posameznikove »notranje« želje. Za bralca, ki je notranje motiviran, je značilno, da bere iz lastne spodbude, da bere, ker ga knjiga resnično zanima, in ker v branju

uživa. Gre za bralca, ki se poglobi v branje. Zunanjo motivacijo pa poganjajo zunanji vzgibi, zato učenci, ki so zunanje motivirani, berejo, da bi s tem pridobili kakšno nagrado ali pa se izognili kazni, npr. slabi oceni. (Bucik, 2003) Za vseživljenjsko branje je pomembna notranja motivacija.

2.3 Koristi branja v digitalnem času

Kljub bralnemu zgledu pa v času ko smo z vseh strani obkroženi z najrazličnejšimi mediji, težko najdemo čas za branje oz. če ga že, pa ponavadi večina ljudi bere z zaslonskih medijev. O tem, ali ima branje v času digitalizacije še sploh smisel, saj si lahko prosti čas zapolnimo z različnimi drugimi dejavnostmi, kot je npr. gledanje televizije in brskanje po spletu, se sprašuje tudi Miha Kovač, ki v *Berem, da se poberem* (2020) navaja 10 razlogov za branje. Sam pravi, da je bila tiskana knjiga še pred petdesetimi leti »eno od temeljnih orodij za pripovedovanje zgodb in virov zabave, hkrati pa tudi osrednje orodje za hranjenje in prenos znanja.« (Kovač, str. 15, 2020). V prejšnjem stoletju in še prej je veljalo, »da je pisana beseda temelj naše nacionalne identitete.« (Kovač, str. 19, 2020)

Tukaj povzemam 10 razlogov za branje knjig v digitalnih časih po Kovaču (2020):

1. *Če znaš dobro brati, vidiš in slišiš več*

Pri tej točki avtor izpostavlja težave z branjem. Ljudje, ki veliko berejo, so le-tega zelo večji oz. branje postane avtomatizirano, s tem pa se bralec lahko osredotoči na vsebino branega in tako lažje razume, kaj je prebral. Po drugi strani pa se slab bralec spopada s s črkovanjem in povezovanjem glasov v besede, kar ima za posledico slabo razumevanje prebranega. Do avtomatizacije branja pridemo seveda z urjenjem, z vajo, kar pa od človeka že zahteva nek napor in trud. Prav trud oz. »napor«, ki ga otrok vlaga v branje ter s tem spodbuja in razvija jezikovno odzivanje, ima velik pomen za razvoj bralne sposobnosti ter druge jezikovne zmožnosti. (Grosman, 2003)

2. *Če bereš, poznaš več besed, zato lahko razmišljaš o več rečeh*

Kovač tukaj omenja globoko branje, pri katerem z branjem besedil, v katerih srečujemo nove besede, nove besedne zveze in nove miselne povezave, poglobljamo in širimo lastno besedišče. Le-to pa je eden od temeljev mišljenja.

3. *Če daljša besedila bereš na papirju, jih razumeš bolje, kot če jih bereš na zaslonu*

Besedila zaslona ponavadi le preletimo, s knjižnim branjem pa razvijamo sposobnost dolgotrajnejšega osredotočanja. Raziskave kažejo, da tiskana daljša in zahtevnejša besedila razumemo boljše, če jih beremo na zaslonih. To še posebej velja za poljudna in znanstvena besedila.

4. *Če uporabljaš zaslonske tehnologije in bereš knjige, se naučiš misliti na dva različna načina*

Pomembno je združevati zaslonsko branje s tiskanim. Kombiniranje teh dveh načinov mišljenja je pomembno za sodoben čas. V tujih okoljih se z zaslonskimi mediji lažje znajdemo in obdelamo več informacij, s tiskano literaturo pa ohranjamo sposobnost mišljenja.

5. *Če bereš leposlovje, lažje razumeš druge*

»Branje leposlovja je trening za vživljanje v misli in čustva drugih ter za razumevanje čustev in misli, ki poganjajo nas same. Z branjem zato razvijamo sposobnost prepričevanja in sodelovanja, ki je ključna za uravnoteženo osebno življenje in uspešno preživetje na delovnem mestu.« (Kovač, str. 73, 2020)

6. *Otroci, ki odraščajo v beročem okolju, so v življenju uspešnejši*

Tudi Kovač je mnenja, da je družinsko branje ključ za oblikovanje bralnih navad pri otrocih. Z njim otrokom pomagamo, »da se razvijejo v misleča, čuteča in empatična bitja.« (Kovač, str. 80, 2020) Raziskave kažejo, da na Norveškem v dveh tretjinah družin otrokom pogosto berejo, medtem ko le ena tretjina slovenskih staršev bere svojim otrokom. Med letoma 2014 in 2018 se je na Norveškem to število za tri odstotke povečalo, na Slovenskem pa se je za tri odstotke zmanjšalo. Podobne tem so tudi bralne navade odraslih, ki so seveda svojim otrokom bralni zgled; medtem ko povprečen prebivalec/-ka Norveške prebere na leto petnajst knjig, jih v Sloveniji preberemo pet. Podobno je z nakupom knjig – povprečen Norvežan jih na leto kupi deset, medtem ko povprečen Slovenec dve. Na Norveškem bere več kot 80 % prebivalcev, medtem ko pri nas nekaj manj kot 50 %. Povprečna norveška družina ima doma več kot 200 knjig, povprečna slovenska družina pa ima v svoji domači knjižnici med 50 in 100 knjig.

(Kovač, 2020) Primerjava z Norveško je verjetno ustrezna, saj so Norvežani po bralni pismenosti nad povprečjem razvitih držav. Veljajo pa tudi za uspešen in zadovoljen narod.

7. *Med bralci je več zadovoljnih in ustvarjalnih ljudi kot med nebralci*

Tako kot so bralci srečnejši in zadovoljnejši, tako lahko potegnemo vzporednico tudi z državami. Tiste, ki spodbujajo in razvijajo bralno kulturo svojih prebivalcev, veljajo za inovativnejše, bogatejše in posledično tudi srečnejše. Ker bralci skozi branje razvijajo empatijo, se lažje vživijo v druge ljudi, kar pripomore tudi k večji povezanosti skupnosti.

8. *Branje je napor, z nekaj sreče pa tudi užitek*

Po Kovačevem mnenju smo v sodobni družbi stigmatizirali napor, saj nam različni centri in agencije obljublajo samo užitek, tudi športniki izpostavljajo, da želijo na tekmah predvsem uživati. Še starši si želijo za otroke, da znanje pridobivajo s čim manj napora. Vendar brez napora nižitka. »Umirjujoči učinek bralnega rituala« dosežemo le z rednimi bralnimi treningi, ki nas naučijo ustvarjalnega mišljenja.

9. *Branje v tujem jeziku je okno v svet, od koder vidiš tudi domov*

V maternem jeziku, ki je osrednji del naše identitete, najlažje ubesedimo svoje misli in čustva. Če smo vešč tujega jezika, si z branjem in tudi razmišljanjem v tujem jeziku »na široko odpiramo okna v druge kulture, drugačne načine mišljenja in čustvovanja – skozi ta okna lahko potem tudi svoja čustva in misli uzremo ter v materinem jeziku ubesedimo na nove načine.« (Kovač, str. 113, 2020)

10. *Z branjem knjig se učimo misliti z lastno glavo*

Z branjem širimo in poglobljamo svoje besedišče ter analitično mišljenje, s čimer se učimo misliti z lastno glavo.

Samo s poudarjanjem prednosti branja pa so žal učitelji pogosto nemočni. Kako nas motivirati in spodbujati, da bomo tudi v kasnejšem otroštvu oz. mladostništvu in kasneje v življenju vztrajali z branjem in nenazadnje to prenašali naprej? Po Bucik (2003) se interes za branje razvije »kot posledica ugodnih izkušenj z branjem: ko otrok najde v knjigah nekaj zase, ko ga knjige s svojo vsebino pritegnejo in si želi še več podobnih izkušenj, zanima ga svet, ki je čustveno, spoznavno in domišljijsko drugačen od njegovega intimnega sveta.« (Bucik, str. 114, 2003)

2.4 Načini branja

Branje se je skozi zgodovino spreminjalo. Nanj so vplivale različne iznajdbe. Tako je pred iznajdbo tiska prevladovalo glasno skupinsko branje, saj so takrat znali brati le redki. Ti posamezniki so javno in glasno v antiki in srednjem veku brali nebralcem, prav tako so kasneje ljudje ob večerih poslušali edinega vaščana, ki je znal brati. Privilegij bralca je bil, da je izbral dela, ki jih bral, branje je prilagodil samemu sebi. Takemu skupinskemu branju pravimo nadzorovano intenzivno branje. Glasno branje se je ohranilo vse do danes, saj tako starši berejo otrokom. (Kovač, 2020)

Glasno branje je izpodrinilo individualno branje, in sicer je s pomočjo tiskarskega stroja naraslo število tiskanih knjig in število bralcev, ki pa pri branju niso bili kritični in so posegali po različnih delih. Ljudje so brali tiho in sami zase. Branje je obstajalo za zabavo, takemu branju pravi Kovač (2020) ekstenzivno in nenadzorovano branje. Kadar pa se pri tihem branju vživimo v besedilo in pozabimo na svet okoli sebe ter pri tem usvajamo tudi nove besede in tvorimo nove miselne povezave, beremo globoko. Poznamo pa tudi branje, v katerega se vživimo, a ne poglobimo - vživeto branje.

V sodobnem digitalnem času, ko pogosto beremo z različnih zaslonov, se pojavlja način branja, ki se imenuje preletavanje, saj se vsebin le na hitro in površno dotaknemo. Le-to je »odlična tehnika za naglo iskanje in odbiranje informacij.« (Kovač, str. 41, 2020) Postane pa nevarno, ko izpodrine prej omenjeno poglobljeno branje.

Slika 1: Načini branja (Kovač, str. 43, 2020)

2.5 Kako prepoznati dobrega bralca

Meta Grosman povzema po Nell K. Duke in P. David Pearsonu lastnosti dobrega bralca (Grosman, 2006). Te so:

- Dobri bralci so dejavni bralci, ki se jasno zavedajo cilja svojega branja, in ves čas preverjajo, če je besedilo in njihovo branje skladno z njihovim ciljem.
- Besedilo pred branjem pregledajo, da med drugim zaznajo dele besedila, ki so za njihovo branje najpomembnejši. Prav tako med samim branjem pogosto napovedujejo, kaj se bo zgodilo; berejo tudi selektivno in se odločajo, kateremu delu je potrebno posvetiti več pozornosti.
- Pomen, ki ga tvorijo med branjem, gradijo, popravljajo ter se o njem sprašujejo. Poskušajo ga dobiti tudi iz neznanih besed in konceptov.
- Gradivo v besedilu primerjajo in vključujejo svoje predznanje.
- Razmišljajo o avtorjih besedil, njihovih namenih itd.
- Lastno razumevanje besedila nadzorujejo in branje, če je potrebno, prilagajajo.
- Besedilo ocenjujejo po kakovosti in vrednosti ter se nanj odzivajo.
- Različne vrste besedil berejo na različne načine.
- Opazujejo dogajalno okolje in književne osebe.
- Pri branju razlagalnih besedil si pogosto napišejo povzetke.

- Obdelovanje besedila poteka ne le med branjem, temveč tudi med kratkimi presledki med branjem in po zaključenem branju.
- Razumevanje je kljub naporu in zahtevnosti za dobre bralce vir zadovoljstva in ustvarjalnosti.

2.6 Pomen bralne pismenosti

Za uspešnost v življenju je potrebno veliko brati. Začne se z družinskim branjem, ki je osnova za oblikovanje bralnih navad v zgodnjem otroštvu. Meta Grosman navaja, da bi bralni pismenosti morala posvečati skrb vsa družba in seveda zlasti šole, kjer pa to ni naloga le učiteljev maternega jezika, temveč učiteljev vseh predmetov. V domačem okolju pa morajo to biti starši in celotna družina. V sodobnem času, ko se pojavlja čedalje več elektronskih virov, je potrebno razvijati tudi te, digitalne zmožnosti, vendar je potrebno biti do takih besedil tudi kritičen. Dokument informativne mreže za izobraževanje v Evropi Eurydice postavlja na prvo mesto sporazumevalno zmožnost v materinščini, druga je sporazumevalna zmožnost v tujem jeziku in nato informacijsko-komunikacijsko tehnologijo in pismenost v matematiki, tako Grosman (2006).

Pomen bralne pismenosti povzema po Evropski informacijski službi o izobraževanju Eurydice, in sicer gre za: »opredelitev bralne pismenosti kot zmožnosti razumeti, uporabljati in razmišljati o pisnih besedilih, da bi dosegli lastne cilje, razvili svoje znanje ter potencialne in učinkovito sodelovali v družbi.« (Grosman, str. 9, 2006)

Otroci čas, ki bi ga lahko posvetili branju, posvečamo informacijsko-komunikacijski tehnologiji, kar ima za posledico slabe sposobnosti za delo z besedili, od poslušanja, branja do tvorjenja besedil. Zaskrbljujoče je, da se možgani, »ki niso bili verbalno dovolj spodbujani in niso dobili potrebnih izkušenj v zgodnjih razvojnih stopnjah, tudi ne razvijajo ustrezno.« (Grosman, str. 26, 2006) Posledice slabe bralne pismenosti vplivajo tudi na druge jezikovne dejavnosti, kot so razčlenjevanje, razmišljanje, osmišljanje besedil in poglobljena refleksija, kar je potrebno za kasnejšo uspešnost v življenju.

Tako nastajajo po svetu različni programi, ki ozaveščajo starše o pomenu domačega bralnega okolja na kasnejšo bralno pismenost otrok.

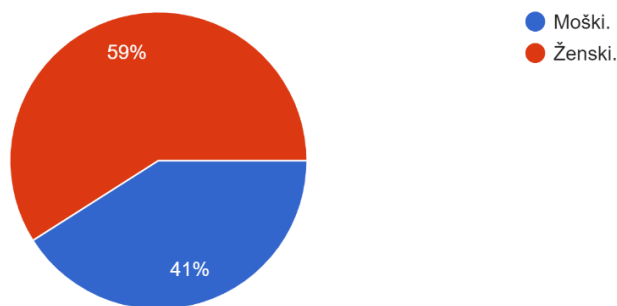
3 EMPIRIČNI DEL

3.1 Rezultati ankete

Med učenci naše šole sem izvedla spletno anketo s pomočjo Google Drive-a. Anketa je bila anonimna. Vanjo so bili vključeni učenci od 6.-9. r., od tega je v anketi sodelovalo več deklet (59) kot fantov (41). Vprašanja so bila tako zaprtega kot odprtega tipa, saj me je ponekod zanimalo tudi mnenje učencev. Prejete odgovore sem analizirala s pomočjo Excela in zabeležila v Google Drive-u. Število odgovorov se je ponekod razlikovalo, saj nekateri učenci niso odgovorili na vsa vprašanja. Odgovore, ki so bili pomensko podobni, sem združevala. Ker sem anketo izvedla v času pouka na daljavo, je vzorec anketirancev manjši, kot bi verjetno bil, če bi anketo izvedla v šoli v tiskani obliki.

Graf 1: Razmerje anketiranih udeležencev po spolu

1. Spol:
100 odgovorov

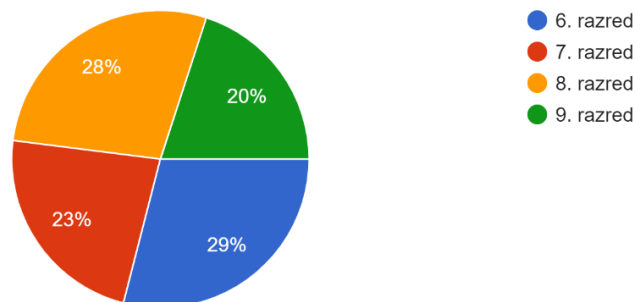

V anketi je sodelovalo 59 % deklet in 41 % fantov.

Graf 2: Razmerje anketiranih udeležencev po razredih

2. Razred:

100 odgovorov

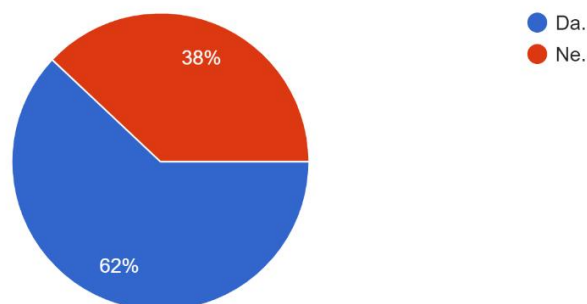

Kot je razvidno iz grafa, je v anketi sodelovalo 29 učencev 6. razreda, 28 učencev 8. razreda, 23 učencev 7. razreda in 20 učencev iz 9. razreda.

Graf 3: Ali rad/-a bereš?

3. Rad/-a bereš?

100 odgovorov

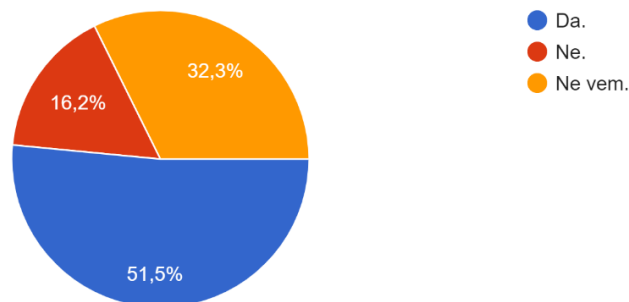

Na vprašanje, če berejo radi, je z da odgovorilo 62 % učencev in z ne 38 % učencev. Velja, da dekleta berejo rajši, saj analiza kaže, da bere rado 41 deklet in 21 fantov. Med tistimi, ki ne berejo radi, pa velike razlike glede spola ni, saj ne bere rado 20 fantov ter 18 deklet.

Graf 4: Ali tvoji starši radi berejo?

4. Ali tvoji starši radi berejo?

99 odgovorov

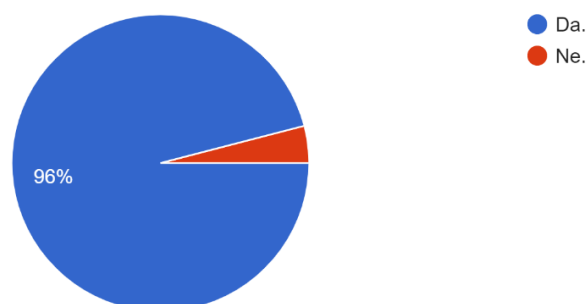

Na 4. vprašanje je odgovorilo le 99 učencev. 51,5 % je povedalo, da berejo radi tudi njihovi starši, 16,2 % je zapisalo, da starši ne berejo radi, 32,3 % učencev pa odgovora na to vprašanje ne pozna. Primerjava s prejšnjim vprašanjem pokaže, da ima 37 učencev, ki berejo radi, svojega vzornika v branju tudi v starših, ki prav tako berejo radi.

Graf 5: So ti starši brali knjige (pravlјice in ostale zgodbe), ko si bil še majhen/majhna?

5. So ti starši brali knjige (pravlјice in ostale zgodbe), ko si bil še majhen/majhna?

99 odgovorov

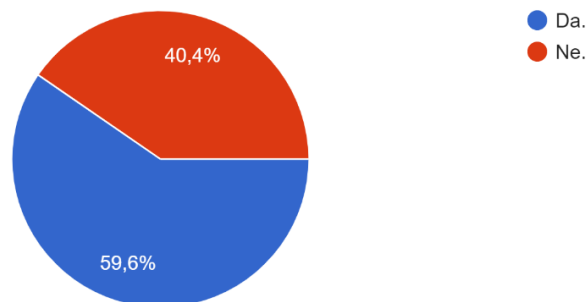

Tudi na to vprašanje je odgovorilo le 99 vseh anketiranih. Skoraj vsem anketirancem (96 %) so v zgodnjem otroštvu starši brali pravlјice in ostale zgodbe. Takih, ki so bili za to prikrajšani, je le 4 %. Primerjava s tretjim vprašanjem pokaže, da je veliko učencev doživelo pozitivno izkušnjo s poslušanjem branja staršev, saj berejo tudi sami radi – 61 učencev.

Graf 6: Si ti bral/-a kdaj knjige svojim staršem, sorojencem ali komu drugemu?

6. Si ti bral/-a kdaj knjige svojim staršem, sorojencem ali komu drugemu?

99 odgovorov

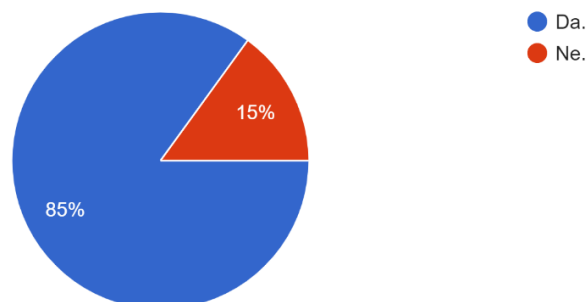

Zanimalo me je, če učenci svojo bralno izkušnjo prenašajo naprej in berejo komu drugemu. Izkazalo se je, da 59,6 % učencev to počne, kar 40,4 % pa ne. Od tega je 26 deklet tistih, ki bere drugim.

Graf 7: Imaš v svoji sobi kaj knjig (ne učbenikov oz. obveznih knjig)?

7. Imaš v svoji sobi kaj knjig (ne učbenikov oz. obveznih knjig)?

100 odgovorov

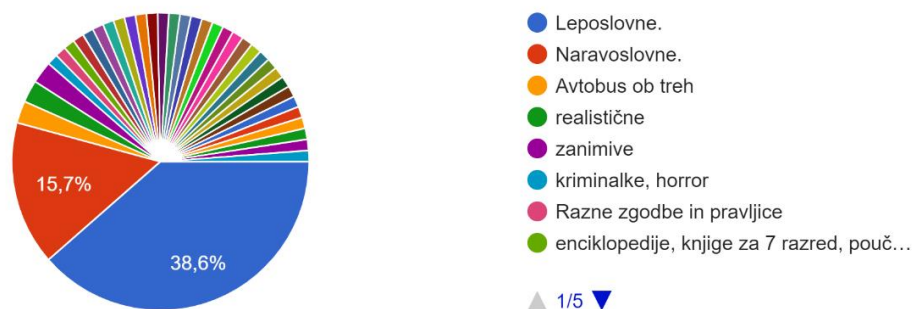

Pri 7. vprašanju me je zanimalo, če imajo učenci v svoji sobi kakšen kotiček s knjigami. Na vprašanje je odgovorilo 100 učencev in zapisalo, da jih ima kar 85 % domačo (sobno) knjižnico. Zanimalo me je tudi, če je kakšna povezava med tistimi, ki imajo doma svoj kotiček s knjigami, in tistimi, ki radi berejo. Izkazalo se je, da je takih 58 učencev in učenk.

Graf 8: Če si pri 7. vprašanju odgovoril/-a z da, napiši, katere vrste knjig imaš v sobi

8. Če si pri 7. vprašanju odgovoril/-a z da, napiši, katere vrste knjig imaš v sobi.

83 odgovorov

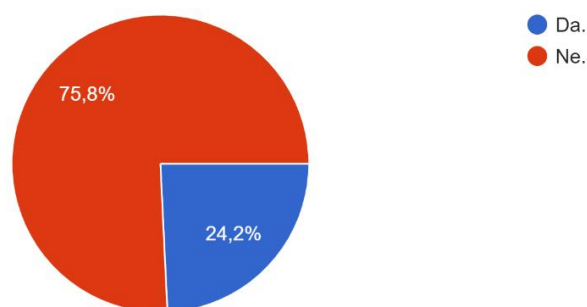

Na vprašanje o vrsti knjig, ki jih imajo učenci doma, je 38,6 % učencev odgovorilo, da ima doma leposlovne knjige in 15,7 % da ima naravoslovne knjige. Ostali so na vprašanje odgovorili natančneje, in sicer so navajali, da imajo doma enciklopedije, realistične, pustolovske, poučne knjige, kriminalke, grozljive, fantazijske knjige, stripe ...

Graf 9: Ali hodiš pogosto (nekajkrat na mesec) v knjižnico?

9. Ali hodiš pogosto (nekajkrat na mesec) v knjižnico?

99 odgovorov

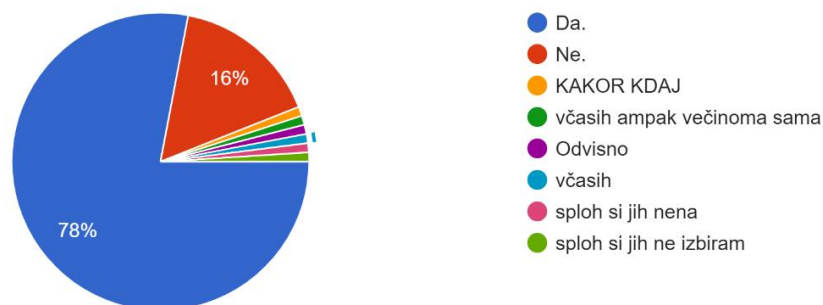

Na vprašanje, ali hodijo nekajkrat na mesec v knjižnico, je kar 76 % učencev odgovorilo da ne in samo 24,2 % učencev je pritrdilo.

Graf 10: Si knjige izbiraš sam/-a?

10. Si knjige izbiraš sam/-a?

100 odgovorov

Iz grafa lahko razberemo, da si velika večina učencev knjige izbere sama – 78 %.

11. Če si knjige izbiraš sam/-a, zapiši, kaj te na knjigi pritegne, da jo izbereš?

Na to vprašanje je odgovorilo 83 učencev. Večina je odgovorila (37 učencev), da jih pritegne naslov in naslovna stran, veliko jih pogleda tudi opis na zadnji platnici knjige. Nekaj učencev pritegnejo kriminalke, pustolovske knjige, znanstvena fantastika. Spet drugi se odločijo za knjigo na podlagi vsebine, ki jo prej preverijo.

12. Ali bereš vedno na istem mestu? Kje?

Na to vprašanje je odgovorilo 96 učencev. Večina učencev bere knjige na istem mestu, pogosto je to navedeno kot doma, v svoji sobi, v postelji, v fotelju, na kavču ... Bilo pa je tudi nekaj odgovorov, da ne berejo na istem mestu, ampak tam, kjer je mir.

13. Kdaj po navadi bereš?

15 od 94 učencev je odgovorilo, da bere po navadi zvečer oz. pred spanjem, nekaj jih bere popoldne oz. v svojem prostem času, nekateri berejo le med vikendi in ko imajo čas, spet drugi le takrat, ko berejo obvezno domače branje.

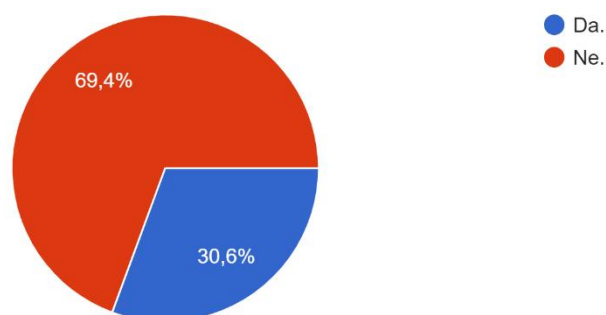
14. Ali dobiš kdaj v dar kakšno knjigo (ob rojstnem dnevu, kakšnem drugem prazniku)? Pojasni.

Na vprašanje je odgovorilo 95 učencev. 38 učencev dobi knjige ob rojstnih dnevih ali kakšnem drugem prazniku, kot je npr. božič. 19 učencev je odgovorilo, da knjige v dar ne dobi. Nekateri zato, ker ne berejo radi. Nekateri, ker si sposojajo knjige v knjižnici itd. Nekateri so zapisali, da dobijo knjigo v dar le včasih.

Graf 11: Ali poznaš e-bralnik?

15. Ali poznaš e-bralnik?

98 odgovorov

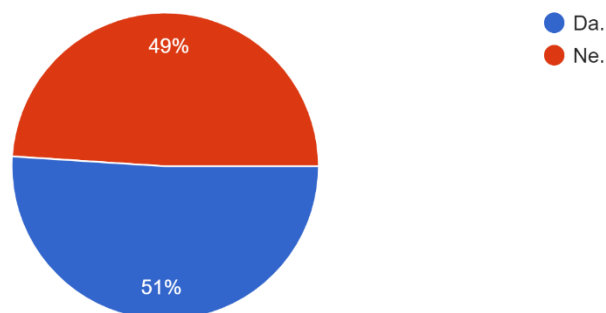

Zanimalo me je, če učenci poznajo e-bralnik, se pravi, če imajo kakšne izkušnje branja na njem. Izkazalo se je, da velika večina (69,4 %) bralnika ne pozna.

Graf 12: Ti starši kdaj omejijo čas uporabe telefona, televizije ...?

16. Ti starši kdaj omejijo čas uporabe telefona, televizije ...?

98 odgovorov

Ker naš čas pogosto zapolnjujejo digitalni mediji, ki čedalje bolj izpodrivajo knjige, me je zanimalo, ali imajo učenci omejen čas uporabe teh medijev ali jih lahko uporabljajo poljubno dolgo. Na vprašanje je odgovorilo 98 učencev, od tega jih ima 51 % omejen čas in 49 % neomejen čas.

17. Kaj bi svetoval/-a učiteljem za večjo priljubljenost branja?

Na to vprašanje sem prejela 83 odgovorov. Nekaj učencev je svetovalo, naj učitelji izberejo bolj zanimive knjige, takšne, ki pripovedujejo o najstniških temah. Za nasvet po dobrih knjigah se naj obrnejo k starejšim učencem. Želijo si, da bi imeli pri pouku slovenščine pogostejše ure, namenjene le branju knjig in radi bi imeli v učilnicah knjižno polico, da bi lahko prosto dostopali do knjig. Nekateri si želijo še naprej svetovanja o dobrih knjigah s strani učitelja, saj so te temelj njihovih socialnih stikov z ostalimi vrstniki in učenci potem tudi lažje razumejo svet okoli sebe. Drugi si želijo več stripov in naravoslovnih knjig. Lahko bi se na šoli (ko mine epidemija) uvedel kakšen bralni krožek, učitelji bi lahko »kakšno knjigo kdaj tudi predstavili, da učenci dobijo veselje« ... Govorijo tudi o več branju pri pouku, lahko tudi v manjših skupinah. Po drugi strani pa si je nekdo izmed anketirancev zaželel, da bi priporočene knjige imele največ 50 strani, velike črke in veliko slik.

3.2 Izvajanje dejavnosti za spodbujanje branja na šoli

Da bi spodbudila večje število učencev naše šole k branju, sem pripravila in izvedla nekaj dejavnosti. Večina dejavnosti je potekala v času pouka na daljavo, nekaj pa tudi v času povratku v šolo.

Z učiteljicama prvih razredov sem se dogovorila, da sem enkrat na teden preko okolja ZOOM učencem brala umetnostna in neumetnostna besedila. Učencem sem se po navadi pridružila ob sredah ob 18.00, kar je lepo sovpadlo z večernim branjem. Takrat so se učenci dobivali s svojimi učiteljicami. Tako sem enkrat brala v a-razredu, naslednjo sredo spet v b-razredu. Učencem sem brala pravljice, kot so Sladka kaša, Volk in sedem kozličkov ... Vključila sem tudi neumetnostna besedila, in sicer sem jim brala najrazličnejše zanimivosti iz življenja živali, npr. pandah. Po povratku prvih treh razredov v šolo sem vstopala v njihove učilnice še naprej preko ZOOM-a in tokrat ob petkih v času prve šolske ure. Po mnenju učiteljic in odzivu učencev

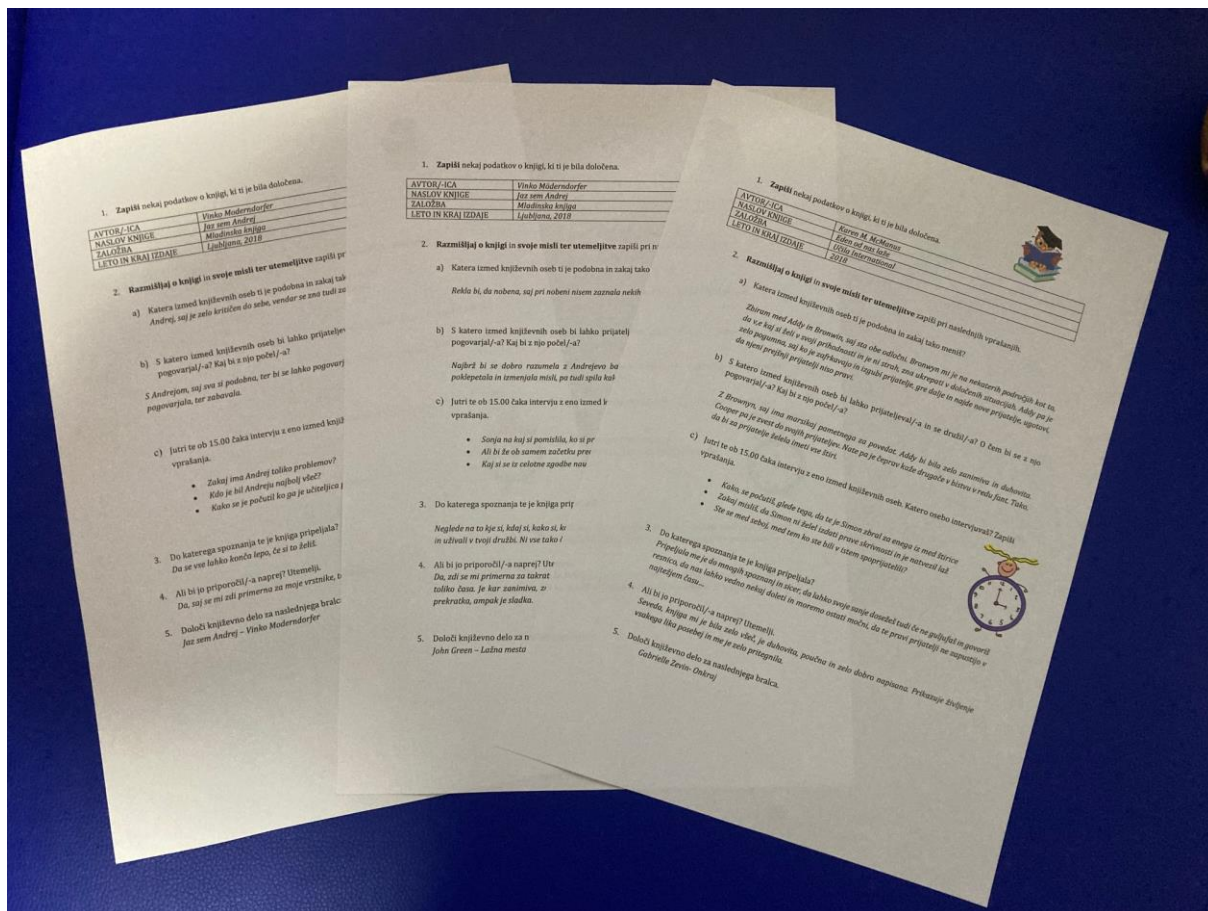
sklepam, da jim je bilo moje branje všeč. S tem branjem sem želela prvošolčkom približati branje in jim biti bralni zgled, o katerem govorijo smernice modela družinske pismenosti, ter jim približati branje kot ritual, ki prinaša pozitivne izkušnje in vpliva na nadaljnje branje, o čemer govorita Marjanovič Umek in Zupančič.

Slika 2: Branje prvošolčkom (lasten vir)

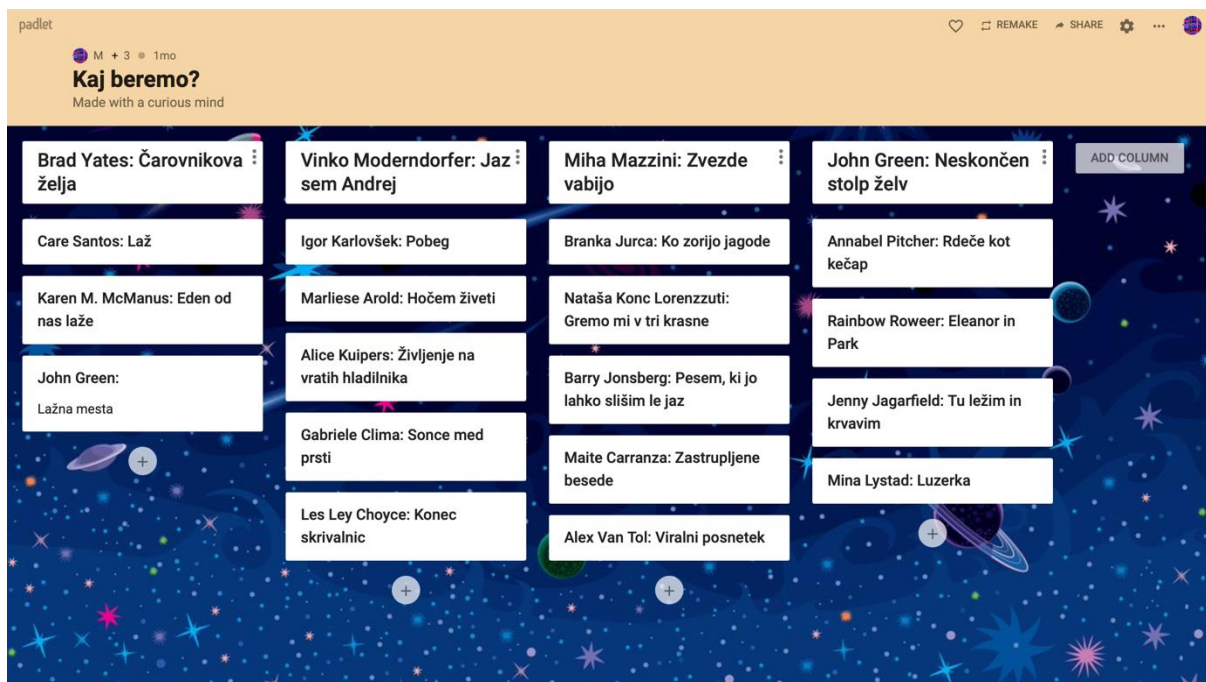
S pomočjo učiteljice sem ustanovila knjižni klub za ljubitelje branja. Učiteljica je učencem naše šole, in sicer od 6.-9. r., poslala elektronsko sporočilo, v katerem jih je povabila k sodelovanju v knjižnem klubu. Na njeno vabilo se je odzvalo le trinajst učencev: en učenec iz 6. r., štirje učenci iz 7. r., štirje učenci iz 8. r., štirje učenci iz 9. r. V knjižnem klubu smo se sestajali v okolju ZOOM vsakih štirinajst dni. Učenci smo sami predlagali knjige, ki smo jih nato brali. Izkazalo se je, da so v klubu sodelovali učenci, ki sodelujejo tudi pri drugih bralnih krožkih, kot je npr. bralna značka, naj bralec ... Hkrati je šlo za učence, ki veljajo za uspešne in sodelujejo v različnih šolskih dejavnostih. Sodelovanje v knjižnem klubu jim je bilo všeč. Žal nisem uspela pritegniti nebralcev.

V knjižnem klubu smo izvedli še eno dejavnost. S knjigo *Jaz sem Andrej* Vinka Möderndorferja sem izpeljala dejavnost knjige podajanke, in sicer sem jo prebrala prva in nato izbrala naslednjo učenko naše šole, ki jo je morala prebrati. Sledil je zapis o knjigi, ki smo si ga prav tako podajali. Knjiga sem mi je zdela zanimiva in primerna moji generaciji, saj smo mladostniki ponavadi zelo kritični do obveznih čtiv.

Slika 3: Knjiga podajanka (lasten vir)

Po mnenju učencev je nastal tudi seznam dobrih knjig, ki je najprej nastajal na Padletu. Po vrnitvi v šolo sem ta seznam zapisala na papir in ga izobesila v naši učilnici, da so sošolci lahko izbirali med predlaganimi knjigami. V kolikor bo kasneje možno, si želim, da bi lahko take plakate izobesila tudi po drugih učilnicah.

Slika 4: Seznam dobrih knjig po izboru učencev na Padletu (lasten vir)

Želela sem še pripraviti pozitivne misli o branju in jih zapisati na plakat ter izobesiti tudi po drugih učilnicah ne le v učilnicah slovenskega jezika. Tega zaradi pouka na daljavo nisem mogla izpeljati. Tudi po vrnitvi v šole tega nisem mogla narediti, saj smo bili učenci omejeni na matične učilnice.

V prihodnosti si želim, da bi šola lahko nudila učencem predmetne stopnje kotiček s knjigami v učilnicah, kot je to v učilnicah prvih razredov. Tako bi lahko učenci prosto dostopali do knjig in jih prebirali med čakanjem na uro, lahko bi organizirali tudi kakšno uro, ki bi bila namenjena samo branju, ne da bi bilo potrebno iti v knjižnico.

S svojimi dejavnostmi za spodbujanje branja sem želela pritegniti čim več učencev naše šole. Žal se je za sodelovanje v knjižnem klubu odločilo le 13 učencev. Je pa moja raziskovalna naloga pritegnila pozornost v mojem matičnem razredu, saj je sošolce zelo zanimalo, kaj počnem. Nekaj se jih je javilo, da bi sodelovali v knjigi podajanki, pritegnil jih je tudi seznam dobrih knjig, ki so ga pripravili učenci v knjižnem klubu.

4 SKLEP

4.1 Vrednotenje hipotez

V raziskovalni nalogi sem s pomočjo ankete preverjala naslednje hipoteze:

1. Dekleta berejo rajši kot fantje.

Glede na to, da je 41 deklet odgovorilo, da rado bere, lahko to hipotezo potrdim. Fantov, ki ne berejo radi, je 21. Medtem ko je med tistimi, ki ne berejo radi, ta razlika zanemarljiva, saj je razmerje med dekleti in fanti 20:18. Po raziskavah PISA in PIRLS so dekleta uspešnejša, kar se tiče bralne pismenosti. Po mnenju mnogih raziskovalcev to, da dekleta rajši in več berejo, vpliva tudi na njihovo znanje.

2. Otroci, katerih starši so jim zgodnjem otroštvu brali knjige, tudi sami radi berejo.

Anketa je pokazala, da so skoraj vsem anketirancem (96 %) v zgodnjem otroštvu starši brali pravlјice in druge zgodbe. Takih, ki so bili za to prikrajšani, je le 4 %. Primerjava z vprašanjem, ali tudi sami radi berejo, pokaže, da je na veliko število učencev, in sicer kar na 61, vplivalo branje njihovih staršev v zgodnjem otroštvu. Tudi to hipotezo lahko potrdim.

3. Otroci, katerih starši radi in pogosto berejo, berejo tudi sami radi.

Na vprašanje, če berejo radi njihovi starši, je pritrdilo 51,5 % učencev. 16,2 % učencev je zapisalo, da starši ne berejo radi. Ko sem primerjala ta podatek z naklonjenostjo do branja učencev, sem ugotovila, da je 37 učencev takih, ki radi berejo tako kot njihovi starši. Ker je število učencev, ki berejo, manjše od števila staršev, ki berejo radi, te hipoteze ne morem potrditi.

4. Otroci, ki so v domačem okolju obkroženi s knjigami, tudi sami rajši posegajo po knjigah.

Analiza ankete je pokazala, da ima kar 85 % učencev domačo knjižnico. Ko sem iskala povezavo med tistimi, ki imajo doma svoj kotiček s knjigami, in tistimi, ki radi berejo, se je izkazalo, da je takih 58 učencev in učenk. Tako tudi te hipoteze ne morem potrditi.

V svoji raziskovalni nalogi raziskujem, kateri dejavniki vplivajo na to, da nekdo (p)ostane bralec za vse življenje. Med najpomembnejšimi so zagotovo branje staršev oz. ostalih odraslih,

ki otroka uvedejo v svet knjige, zgled odraslega, ki sam rad bere, in obkroženost z bralnim gradivom, kar poudarja tudi IFLA. Branje otroku mora postati ritual, pri katerem se otrok počuti varnega, in mu prinese pozitivno izkušnjo. Tako se pojavljajo Smernice družinske pismenosti, ki kažejo, da ima družinska pismenost pozitivne posledice tako za otroke, kot starše in tudi bližnjo in daljno okolico. Kasneje vlogo vzgajanja s knjigo prevzamejo institucije, kot so vrtci, šole, knjižnice. Vendar je v današnjem digitalnem času vse težje brati, saj nas pametne naprave z(a)motijo na vsakem koraku. Kljub temu je potrebno vztrajati z branjem, saj to tudi v tem času prinaša različne koristi: vzpodbuja empatijo, ljudje, ki berejo, so uspešnejši v življenju ter posledično tudi srečnejši. Z različnimi dejavnostmi za spodbujanje branja sem tudi sama želela spodbuditi učence naše šole k branju.

4.2 Družbena odgovornost

Namen moje raziskovalne naloge je raziskati dejavnike, ki vplivajo na to, da iz otrok nastanejo zvesti bralci. Zdi se mi pomembno, da se zavedamo, da je branje zelo pomembno ne le za posameznika, temveč za celotno družbo. Kot pravi Kovač (2020), so bralci srečnejši in zadovoljnejši. Vzgajanje posameznikov v empatične ljudi pripomore k celotni družbi, saj se ta počuti bolj povezana. Države, kjer je visoka bralna kultura, so inovativnejše, bogatejše ter tudi srečnejše. Če želimo to doseči tudi pri nas, je potrebno, da ozaveščamo o pomenu branja čim pogosteje in to ne samo učitelji slovenščine, temveč se jim moramo pridružiti tudi ostali.

5 VIRI:

Bucik, N. (2003). *Motivacija za branje. Beremo skupaj. Priročnik za spodbujanje branja*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Grosman, M. (2003). *Pomen branja za posameznika in širšo družbo. Beremo skupaj. Priročnik za spodbujanje branja*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Grosman, M. (2006). *Razsežnosti branja: za boljšo bralno pismenost*. Ljubljana: Karantanija.

Haramija, D. (ur.) (2017). *V objemu besed. Razvijanje družinske pismenosti*. Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.

Haramija, D. (b. d.). *Spodbujanje družinskega branja v otrokovem predšolskem obdobju: Predšolska bralna značka*. Pridobljeno s: <http://www.ff.um.si/dotAsset/79450.pdf>

Knaflič, L. (2003). *Vzgoja bralca v družini. Beremo skupaj. Priročnik za spodbujanje branja*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

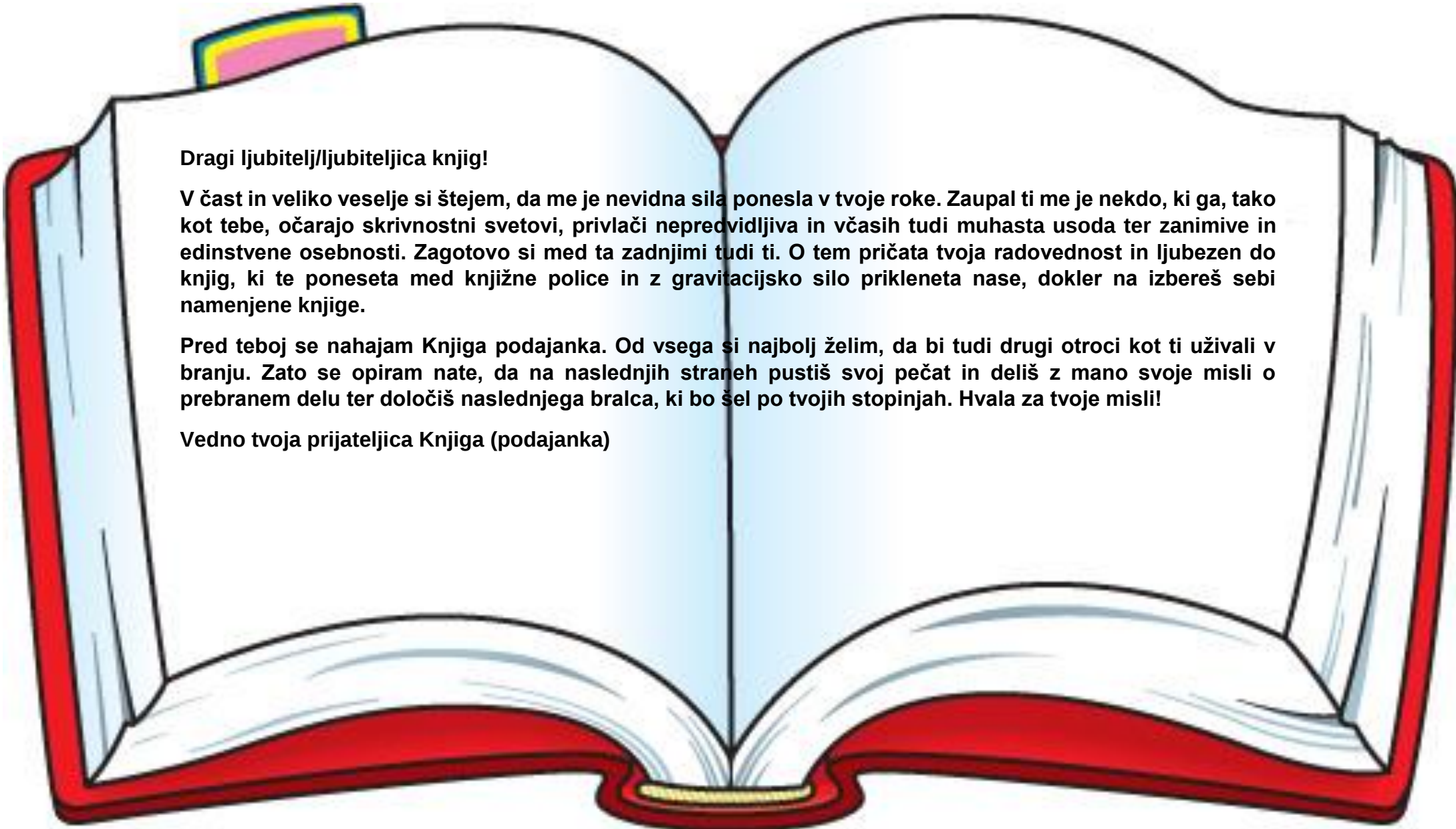
Knaflič, L. (2009). *Branje za znanje in branje za zabavo: priročnik za spodbujanje družinske pismenosti*. Ljubljana: Andragoški center.

Kovač, M. (2020). *Berem, da se poberem: 10 razlogov za branje knjig v digitalnih časih*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Marjanovič, Umek, L. in Zupančič, M. (2003). *Vloga branja in pripovedovanja v otrokovem razvoju. Beremo skupaj. Priročnik za spodbujanje branja*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Pečjak, S., Bucik, N., Gradišar, A. in Peklaj, C. (2006). *Bralna motivacija v šoli: merjenje in razvijanje*. Ljubljana: Zavod za RS za šolstvo.

Knjiga podajanka

Dragi ljubitelj/ljubiteljica knjig!

V čast in veliko veselje si štejem, da me je nevidna sila ponesla v tvoje roke. Zaupal ti me je nekdo, ki ga, tako kot tebe, očarajo skrivnostni svetovi, privlači nepredvidljiva in včasih tudi muhasta usoda ter zanimive in edinstvene osebnosti. Zagotovo si med ta zadnjimi tudi ti. O tem pričata tvoja radovednost in ljubezen do knjig, ki te poneseta med knjižne police in z gravitacijsko silo prikleneta nase, dokler na izbereš sebi namenjene knjige.

Pred teboj se nahajam Knjiga podajanka. Od vsega si najbolj želim, da bi tudi drugi otroci kot ti uživali v branju. Zato se opiram nate, da na naslednjih straneh pustiš svoj pečat in deliš z mano svoje misli o prebranem delu ter določiš naslednjega bralca, ki bo šel po tvojih stopinjah. Hvala za tvoje misli!

Vedno tvoja prijateljica Knjiga (podajanka)

1. **Zapiši** nekaj podatkov o knjigi, ki ti je bila določena.

AVTOR/-ICA	
NASLOV KNJIGE	
ZALOŽBA	
LETO IN KRAJ IZDAJE	

2. **Razmišljaj o knjigi in svoje misli ter utemeljitve** zapiši pri naslednjih vprašanjih.

- a) Katera izmed književnih oseb ti je podobna in zakaj tako meniš?

- b) S katero izmed književnih oseb bi lahko prijateljeval/-a in se družil/-a? O čem bi se z njo pogovarjal/-a? Kaj bi z njo počel/-a?

- c) Jutri te ob 15.00 čaka intervju z eno izmed književnih oseb. Katero osebo intervjuvaš? Zapiši vprašanja.

- _____

- _____

- _____

3. Do katerega spoznanja te je knjiga pripeljala?

4. Ali bi jo priporočil/-a naprej? Utemelji.

5. Določi književno delo za naslednjega bralca.
